

Nadere uitleg behorende bij de Subsidieregeling Groot onderhoud waaronder Restauratie Rijksmonumenten provincie Groningen 2021 (GRRG 2021)

Versie maart 2022

In dit document geven wij u bij een aantal artikelen, of onderdelen van artikelen, van de GRRG 2021 subsidieregeling een nadere uitleg. Wij hopen dat u met deze toelichting beter kunt beoordelen of u in aanmerking komt voor subsidie en dat de nadere uitleg u helpt bij het invullen van de subsidieaanvraag.

1. Algemeen

Wij hebben de subsidieregeling vastgesteld volgens de Kaderverordening subsidies provincie Groningen 2017 (Kaderverordening) en de Procedureregeling subsidies Groningen (Procedureregeling). Dit betekent dat een aantal onderdelen van de verstrekking van subsidies niet in de subsidieregeling GRRG zijn vastgelegd, maar in de Kaderverordening en Procedureregeling.

In de Procedureregeling staat onder meer:

- waar de aanvraag moet worden ingediend,
- wat de beslistermijnen zijn voor Gedeputeerde Staten en
- wat de algemene verplichtingen voor de subsidieontvanger, zoals de meldingsplicht.

Om deze subsidieregeling goed te begrijpen is dus bestudering van de Kaderverordening en Procedureregeling nodig. Ook in de Algemene wet Bestuursrecht staan algemene bepalingen die van toepassing zijn op de aanvragen en verleningen van de subsidieregeling GRRG 2021.

2. Belangrijke aanpassing vergeleken met de GRRG 2020

De GRRG 2021 volgt de regeling 2020 op. De GRRG 2021 is een nieuwe subsidieregeling, die erg lijkt op de GRRG 2020. Wij willen de subsidieregeling iedere nieuwe periode verder verduidelijken en verbeteren. Daarvoor passen we de subsidieregeling aan wanneer dat nodig is.

Een belangrijke aanpassing is toevoeging van de **categorie klinkend erfgoed**.

Voor orgels en ook als onderdelen klinkend erfgoed deel uitmaakten van een gebouwd rijksmonument, kon er ook al subsidie onder de GRRG 2020 worden aangevraagd.

- Bij de GRRG 2021 kunt u ook voor kleinere klinkende elementen zoals luidklokken en uurwerken apart subsidie aanvragen.
- Voor kleinere klinkende rijksmonumenten is het drempelbedrag verlaagd tot € 5.000,- aan subsidiabele kosten.
- Belangrijk is ook dat voor aanvragen voor klinkend erfgoed een bijdrage vanuit de GRRG 2021 gestapeld mag worden met de rijksregeling voor klinkend erfgoed tot samen maximaal 70% subsidie. Dus u mag zowel bij de provincie GRRG 2021 aanvragen als subsidie bij het rijk voor klinkend erfgoed. In totaal mag de subsidie niet meer dan 70% van de totale kosten zijn.

3. Artikelsgewijs

We geven hieronder per artikel aan wat bepaalde woorden en onderdelen van de subsidieregeling betekenen, zodat daar geen onduidelijkheden over ontstaan.

Artikel 1 Begripsbepalingen

Onder a: De subsidieregeling GRRG 2021 is zo opgesteld, dat de subsidies die wij verlenen 'geoorloofde staatssteun' zijn. De subsidie voldoet namelijk aan de eisen die de [Algemene Groepsvrijstellingsverordening \(AGVV\)](#) stelt. De Europese Unie (EU) wil gelijke concurrentievoorwaarden voor alle ondernemingen op de interne markt van de EU. Overheidssteun aan ondernemingen verstoort de eerlijke concurrentie binnen de EU negatief en is daarom normaal niet toegestaan. Decentrale overheden (rijk, provincies en gemeenten) kunnen steun aan ondernemingen 'staatssteunproof' maken door gebruik te maken van verschillende vrijstellingsmogelijkheden, zoals de AGVV. Maar alleen als de subsidieregeling is aangepast op die vrijstellingsverordeningen en de regeling ook is gemeld bij de EU.

Onder b: Voor de GRRG 2021 is extra budget beschikbaar, dat is bedoeld voor het verbeteren van de onderhoudstoestand van rijksmonumenten in het aardbevingsgebied. Welke gemeenten 'aardbevingsgemeenten' zijn, staat in de Omgevingsverordening van de provincie Groningen. Bij het bepalen van het aardbevingsgebied voor het Erfgoedprogramma zijn in 2017 de gemeentegrenzen gebruikt. De volgende (voormalige) gemeenten werden toen 'aardbevingsgemeente':

- Bedum,
- De Marne,
- Eemsum,
- Winsum,
- Groningen,
- Ten Boer,
- Hoogezand-Sappemeer,
- Menterwolde,
- Slochteren,
- Appingedam,
- Delfzijl
- Loppersum.
- Oldambt (toegevoegd in februari 2019)

Door de gemeentelijke herindelingen zijn de huidige gemeenten ook vergroot met gemeenten die niet tot het aardbevingsgebied behoren. Daarom gebruiken we bij deze subsidieregeling de gemeentegrenzen uit 2018.

Onder d: comfortverbetering of verfraaiing: werkzaamheden met betrekking tot het wooncomfort, decoratie en de leefbaarheid zoals het binnenklimaat of het verbeteren van functionaliteit. Het gaat hier om werkzaamheden die niet als direct doel hebben de aanwezige monumentale waarden op een sobere manier te herstellen en behouden.

Onder e: Rijk, provincie, gemeenten en waterschappen (de decentrale overheden) mogen van de Europese Unie subsidie verlenen tot € 200.000,- zonder dat dat gezien wordt als staatssteun. Deze subsidie valt dan onder de [de-minimisverordening](#). Dit kan omdat de subsidie door de beperkte omvang een beperkt effect heeft op het handelsverkeer tussen de lidstaten van de Europese Unie. Het bedrag tot € 200.000,- geldt per onderneming over een periode van drie belastingjaren. Alleen de subsidie voor energiebesparende maatregelen valt onder de-minimis steun. Om te zien of de subsidie voor energiebesparende maatregelen er niet voor zorgt dat een onderneming in drie belastingjaren € 200.000,- of meer aan subsidies ontvangt, vraagt de provincie Groningen een de-minimisverklaring. Deze verklaring is een vereiste om de aanvraag in behandeling te kunnen nemen; dit in verband met de voorwaarden voor de provincie om subsidie te kunnen verlenen die is toegestaan.

Onder f: eigenaar: natuurlijke persoon of rechtspersoon die het eigendomsrecht heeft op het rijksmonument of belast is met de instandhouding van het rijksmonument. Het kan hierbij gaan om opstal, erfpacht, vruchtgebruik en 'bloot eigendom'. Dat de persoon of rechtspersoon belast is met de instandhouding van het rijksmonument moet blijken uit een overeenkomst of ander rechtsgeldig document tussen eigenaar en de (rechts)persoon die verantwoordelijk is voor de instandhouding;

Onder g: energiebesparende maatregelen: alleen voor de in de subsidieregeling GRRG genoemde maatregelen is subsidie mogelijk. Vaak is voor energiebesparende maatregelen een aanpassing aan het rijksmonument nodig. Er is dan waarschijnlijk een omgevingsvergunning nodig. Uw gemeente kan aangeven of inderdaad een omgevingsvergunning nodig is.

Onder h: exploitatieplan: een plan dat beschrijft hoe wordt gezorgd voor de exploitatie en het onderhoud van het rijksmonument in de vijf jaren volgend op het jaar waarin een subsidieaanvraag op grond van deze subsidieregeling GRRG 2021 wordt ingediend. In het exploitatieplan moeten zaken en werkzaamheden (inkomsten en uitgaven) zijn opgenomen die ervoor zorgen dat de instandhouding in de komende vijf jaren op peil blijft. Er moet dus ook een financiële onderbouwing voor vijf jaar zijn opgenomen. Een exploitatieplan vragen we als er subsidie wordt aangevraagd voor herbestemming. Herbestemming willen we stimuleren omdat het meestal voor een verbetering zorgt in de mogelijkheden om ook in de toekomst het rijksmonument in stand te houden.

Onder m: instandhouding: het behouden van de aanwezige monumentale waarden door regulier of normaal onderhoud, groot onderhoud of restauratie.

Bij regulier of normaal onderhoud gaat het om regelmatig terugkerende werkzaamheden om verval van de monumentale waarden te voorkomen. Denk hierbij aan schilderwerk.

De GRRG 2021 is **niet** bedoeld voor regulier onderhoud. Voor regulier onderhoud heeft de provincie Groningen de [subsidieregeling RORG](#).

Wat is groot onderhoud?

- Heel grote en regelmatig terugkerende werkzaamheden.
- Grotere ingrepen waarbij u weinig tot geen materialen vervangt. Doel van deze werkzaamheden is om te voorkomen dat uw monument vervalst.
- Voorbeelden zijn schilderwerk van een groot monument of herstel van onderdelen van de bestaande dakbedekking of kozijnen.

Wat is restauratie?

- Gaat verder dan groot onderhoud.
- Vooraf herstel van aangetaste monumentale onderdelen.
- Voorbeelden zijn de vervanging van houten onderdelen die door houtrot zijn aangetast.

Doel van deze werkzaamheden is om uw monument weer in de oorspronkelijke staat te brengen.

Onder n: Leidraad: de Leidraad Subsidiabele Instandhoudingskosten is een bijlage van de Subsidie Instandhouding Monumenten (SIM) van het Rijk. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) voert de SIM uit. Deze Leidraad kan ook voor andere subsidieregelingen voor instandhouding van rijksmonumenten worden gebruikt, ook door provincies. Dan moet dat wel in de subsidieregeling zijn vastgelegd.

Voor de GRRG maken wij gebruik van de [Leidraad subsidiabele instandhoudingskosten](#). Daardoor kunt u deze Leidraad gebruiken om op te zoeken voor welke kosten die u maakt voor werkzaamheden, maatregelen en voorzieningen u subsidie kunt krijgen vanuit de RORG. Zie bijlage [artikel 4](#) van de Subsidieregeling Instandhouding Monumenten.

Onder o.: Om subsidie te verlenen in de landbouwsector, kunnen overheden (rijk, provincies en gemeenten) gebruikmaken van de Landbouwwijstellingsverordening (LVV). De LVV stelt onder andere de categorie steun voor investeringen voor de instandhouding van cultureel en natuurlijk erfgoed op landbouwbedrijven. De GRRG 2021 is ook op dit onderdeel 'staatssteunproof' gemaakt zodat landbouwbedrijven subsidie kunnen aanvragen voor de instandhouding van hun rijksmonumentale gebouwen.

Onder s: rijksmonument: Een rijksmonument is een gebouw dat door cultuurhistorische waarde en schoonheid van nationaal belang is. De Rijksoverheid beschermt rijksmonumenten met als doel de monumentale waarde ervan te behouden. Rijksmonumenten vallen onder de Erfgoedwet (artikel 3.3). Alle rijksmonumenten zijn opgenomen in [het rijksmonumentenregister](#). Wij wijzen u erop dat een rijksmonument beschermd is, wat onder andere tot gevolg heeft dat voor wijzigingen of ingrijpend herstel van de gehele onroerende zaak een omgevingsvergunning nodig is. Dit kan ook nodig zijn voor werkzaamheden waarvoor u subsidie van ons aanvraagt bij de GRRG. Informatie daarover vindt u bij de gemeente.

Onder v: vervangende dakbedekking: werkzaamheden voor de vervanging van dakbedekking waarbij de werkzaamheden geen restauratie zijn, dus niet subsidiabel in het kader van de Leidraad. De vervanging van de dakbedekking moet noodzakelijk zijn voor de instandhouding van het rijksmonument. Ook moet duidelijk zijn dat het op dit moment restauratie van het dak niet mogelijk is, waardoor de monumentale waarden in gevaar komen. Het huidige dak wordt dus niet gerestaureerd, maar het dak wordt wel vernieuwd of vervangen.

Wanneer de oorspronkelijke dakbedekking wel wordt teruggebracht (zoals een huidige dakbedekking met golfplaten waar weer riet op wordt gelegd, omdat dat er oorspronkelijk op lag) is er wel sprake van restauratie en kunnen de kosten hiervoor in de begroting ook onder het kopje 'restauratie' worden opgevoerd.

Onder w: zelfstandig bouwkundige eenheid: bouwwerk dat in zowel constructief als functioneel opzicht te onderscheiden is van de naastgelegen bouwwerken. Dat wil zeggen dat het geheel bouwkundig gescheiden moet zijn van aangrenzende bebouwing, een eigen toegang moet hebben en afzonderlijk te gebruiken moet zijn. Bij boerderijen gelden schuur, stal en woonhuis altijd als zelfstandige onderdelen, zelfs als ze aan elkaar zijn vastgebouwd;

Onder x: zelfstandig onderdeel groen monument: alle delen gezamenlijk van een rijksmonument, zijnde een aanleg zoals een park- of tuinaanleg, die aan één eigenaar behoren, en niet het gehele rijksmonument omvatten, en vallen onder hetzelfde monumentnummer.

Artikel 2 Doel

De provincie Groningen vindt het van belang om eigenaren en andere personen die belast zijn met het instandhouden van Rijksmonumenten in staat te stellen hun monument in stand te houden. Want hoewel de instandhouding van een rijksmonument de verantwoordelijkheid is voor de eigenaar, zijn de kosten voor het onderhoud van een rijksmonument gemiddeld hoger dan die van een ander pand. Daarom verstrekt de provincie Groningen subsidies voor de instandhouding van rijksmonumenten.

Artikel 3 Doelgroep

Onder d: in een aantal gevallen kan subsidie worden aangevraagd door de natuurlijke of rechtspersoon die belast is met de instandhouding van het rijksmonument:

- Eeuwigdurende erfpacht, 'bloot eigendom';
- Onderhoudsstichting met statuten waarin is vastgelegd dat deze stichting volledig verantwoordelijk is voor het onderhoud en de instandhouding van het rijksmonument.
- Houders van zakelijke rechten zoals opstal, erfpacht en vruchtgebruik kunnen ook als eigenaar gelden.

Hierbij blijft weigeringsgrond g. uit artikel 6 Weigeringsgronden van toepassing.

Artikel 6 Weigeringsgronden

Hieronder ziet u een overzicht met redenen waarom wij uw subsidieaanvraag kunnen weigeren:

Onder a: Er voor de subsidiabele kosten, waarop de aanvraag betrekking heeft, al een andere subsidie is verstrekt door Rijk of provincie Groningen uit een subsidieregeling die als doel heeft de instandhouding van rijksmonumenten. Wij hebben dus redenen om uw subsidie te weigeren als blijkt dat Rijk of provincie al subsidie verstrekt heeft voor dezelfde subsidiabele kostenposten als in de begroting van de GRRG 2021 aanvraag. Dit geldt bijvoorbeeld voor subsidie uit de Subsidieregeling instandhouding monumenten (SIM), de subsidieregeling van het Rijk voor regulier onderhoud aan rijksmonumenten.

Onder b: de subsidieaanvraag wordt geweigerd als er voor de subsidiabele kosten van het project, waarop de aanvraag betrekking heeft, al een lening is verstrekt door het Nationaal Restauratiefonds of een andere geldverstrekker waarbij geen rekening wordt gehouden met een subsidiebijdrage uit de GRRG 2021. Net als bij lid a van artikel 6 geldt hier dat er sprake is van een weigeringsgrond als de lening verstrekt is voor dezelfde specifieke subsidiabele kosten als in die in de begroting van de GRRG 2021 aanvraag zijn opgenomen;

Onder c: voor zover bij schade de subsidiabele kosten van het [zie ook hoofdstuk 1.3. paragraaf 01.04 van de Leidraad](#) project door een verzekering worden gedekt: wanneer er schade is ontstaan of aangebracht aan het rijksmonument en er voor deze schade een verzekering is afgesloten, moet eerst worden nagegaan wat vanuit deze verzekering vergoed wordt.

Onder i: aanvragen die ingediend worden voor rijksmonumenten die in het bezit zijn van de overheid worden geweigerd. Dit met uitzondering van de Zelfstandige Bestuursorganen, de zbo's. In het register van zbo's is een overzicht van alle zbo's te vinden. Er kan wel een subsidie worden aangevraagd wanneer een rijksmonument in handen van een overheid overgaat naar een nieuwe eigenaar en de aanvraag door de toekomstige eigenaar wordt ingediend zoals bedoeld in artikel 3, onder e.

Onder l: een subsidieaanvraag wordt geweigerd als er alleen subsidie wordt aangevraagd voor vervangende dakbedekking, zonder dat in de aanvraag ook subsidie wordt gevraagd voor groot onderhoud of restauratie. Alleen als uit het inspectierapport blijkt dat er geen werkzaamheden groot onderhoud en restauratie nodig zijn, is het wel mogelijk om alleen subsidie te vragen voor vervangende dakbedekking. Dit houdt in dat de onderhoudstoestand van alle andere monumentale onderdelen goed is.

Artikel 8 Niet-subsidiabele kosten

Onder a: kosten van doe-het-zelf-werk of kosten die door niet-deskundigen worden gemaakt. Een eigenaar van een rijksmonument kan instandhoudingswerkzaamheden geheel of gedeeltelijk zelf uitvoeren of door eigen personeel laten uitvoeren in het kader van een door hem gedreven onderneming ([zie ook hoofdstuk 1.3. paragraaf 01.04 van de Leidraad](#)).

De kosten van 'zelfwerkzaamheid' zijn alleen dan subsidiabel wanneer de eigenaar achteraf kan aantonen (bijvoorbeeld door een accountantsverklaring) hoeveel uren door hemzelf of zijn personeel binnen het kader van een door hem gedreven onderneming zijn besteed aan de subsidiabele

werkzaamheden. Uren die zijn besteed buiten het kader van de door hem gedreven onderneming gelden als 'doe-het-zelf'-uren en zijn niet subsidiabel.

Onder b: kosten voor het uitvoeren van herstelwerkzaamheden als gevolg van schade veroorzaakt door een derde of de eigenaar van het rijksmonument: onder schade veroorzaakt door een derde valt ook schade als het gevolg van de aardgaswinning. Voor het herstel van aardbevingsschade mag geen gebruik worden gemaakt van de subsidie GRRG. Als u schadeherstel en/of versterking gelijktijdig wil uitvoeren met restauratie en/of groot onderhoud is het noodzakelijk dat u relevante stukken, zoals schaderapporten, meestuurt met uw aanvraag. Wij kunnen dan beoordelen of de werkzaamheden in de ingediende begroting inderdaad restauratie / groot onderhoud zijn, en geen herstel van bevingsschade.

Artikel 9 Subsidiehoogte

Onder 4: de totale financiële steun van bestuursorganen en Europese Commissie mag niet meer zijn dan 80% van de subsidiabele kosten. Als voor de subsidiabele kosten al financiële steun is verstrekt door een ander bestuursorgaan of door de Europese Commissie wordt de subsidie GRRG 2021 zo berekend dat het totaal op 80% komt. In het geval de subsidiabele kosten op € 35.000,- liggen én er maximale subsidie gevraagd wordt voor herbestemming (€ 20.000,-) is het om deze reden niet mogelijk om dit maximum van € 20.000,- te verlenen omdat het totale subsidiebedrag (€ 44.500) dan boven 80% steun uit komt. In dat geval zal er een bedrag van € 44.000,- verleend worden.

Artikel 10 Staatssteun

Onder 1 en 2: Wanneer een onderneming een economisch voordeel van de overheid ontvangt dat onder normale marktvoorwaarden niet zou zijn gegeven, kan er sprake zijn van staatssteun. Overheden mogen geen subsidies verstrekken als dat zorgt voor concurrentievervalsing op de Europese markt. Staatssteun is dus in principe verboden en moet ter goedkeuring worden aangemeld bij de Europese Commissie. Er zijn echter veel mogelijkheden om staatssteun zagezegd 'staatssteunproof' te verlenen. Zo heeft de Europese Commissie een aantal vrijstellingsverordeningen gemaakt. Hiermee kunnen decentrale overheden zoals de provincie wel steun (subsidie) verlenen voor bepaalde beleidsdoelen. De belangrijkste vrijstellingsverordeningen zijn de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV) en de Landbouwwijstellingsverordening (LVV). De meeste doelen van de subsidie in deze regeling GRRG 2021 (groot onderhoud, vervangende dakbedekking en herbestemming) vallen onder deze belangrijke AGVV's. De subsidieregeling GRRG 2021 zit zo in elkaar, dat de subsidieregeling voldoet aan de eisen die de AGVV's stellen waardoor subsidie GRRG 2021 voor deze categorieën 'geoorloofde staatssteun' is.

Onder 3: De subsidie voor energiebesparende maatregelen is een vorm van staatssteun die niet valt onder een van de Algemene Groepsvrijstellingsverordeningen (AGVV's). Om toch een kleine bijdrage te kunnen verstrekken voor energiebesparende maatregelen wordt daarom gebruik gemaakt van de-minimisverordening van de EU. Deze kan gebruikt worden als het gaat om kleinere steunbedragen die zo minimaal zijn dat ze weinig tot geen invloed hebben op de Europese markt. Meestal geldt dit voor steun aan ondernemingen tot een bedrag van 200.000 euro over een periode van drie belastingjaren. Dit is ook de reden dat er bij een GRRG 2021 aanvraag door een onderneming een ondertekende verklaring vereist is waarin staat dat de onderneming het bedrag van maximaal € 200.000 steun over 3 belastingjaren niet overschrijdt. Het opvragen van zo'n verklaring is noodzakelijk omdat er op dit moment geen centraal register bestaat voor de-minimissteun. Het is hierbij goed om te weten dat een onderneming een organisatie is die een economische activiteit uitvoert. Dat hoeft niet een bedrijf te zijn met winstoogmerk, maar kan ook een stichting zijn die concurreert met andere organisaties binnen de Europese markt;

Artikel 11 Subsidieaanvraag

Algemeen:

De GRRG 2021 is een zogenaamde tenderregeling. Dat betekent dat aanvragen gerangschikt worden met behulp van vastgestelde wegingsfactoren, waarbij de aanvragen met de hoogste scores subsidie ontvangen tot dat het subsidieplafond is bereikt. Om deze reden moet de aanvraag volledig ingediend zijn op de dag voor de sluitingsdatum van de tender. Dit betekent dat alle gevraagde stukken bijgevoegd moeten zijn. Alleen complete aanvragen worden in behandeling genomen. Bij een tender geldt dat wij vanaf de sluitingsdatum geen aanvullingen of wijzigingen meer kunnen accepteren,

behalve detailinformatie zoals een telefoonnummer. Een uitzondering hierop is de omgevingsvergunning, die mag tot 6 weken na sluitingsdatum worden aangeleverd.

Het is dus heel erg belangrijk dat alle vereiste stukken uit dit artikel en artikel 12 bij de aanvraag zitten.

Onder 1: Een geheel en juist ingevuld en aanvraagformulier is heel belangrijk. Als er in het aanvraagformulier bijvoorbeeld andere bedragen zijn opgeschreven dan in de begroting of het dekkingsplan, kan niet met zekerheid worden bepaald wat nu de gevraagde subsidie is, of dat de dekking van het project volledig is. Dat kan ertoe leiden dat de subsidieaanvraag inhoudelijk niet volledig is en dus ook niet kan worden gehonoreerd.

Onder 2.a.: In een beschrijving van de werkzaamheden voor het groot onderhoud of de restauratie staat beschreven welke werkzaamheden worden uitgevoerd en aan welke onderdelen van het rijksmonument. Deze beschrijving moet goed aansluiten bij de begroting en het ook gevraagde werkbestek.

Onder 2.b.: Als er ook subsidie wordt gevraagd voor herbestemming, energiebesparende maatregelen of vervangende dakbedekking, moet duidelijk en specifiek worden opgeschreven wat voor werkzaamheden er worden uitgevoerd voor deze onderdelen. Om de subsidiabele kosten te kunnen bepalen voor deze onderdelen is het belangrijk dat wordt opgeschreven wat er wordt gedaan, welke materialen er worden gebruikt en per onderdeel hoeveel uren werk het kost.

Onder 2.c.: In enkele gevallen is het mogelijk dat de begunstigde van de subsidie (de organisatie of persoon die de subsidie ontvangt) niet de eigenaar is. Dat kan alleen als deze begunstigde volledig verantwoordelijk is voor de instandhouding van het rijksmonument, en als die verantwoordelijkheid blijkt uit stukken die bij de aanvraag zitten. Dat kan een overeenkomst zijn tussen eigenaar en deze begunstigde;

Onder 2.d.: De verantwoordelijkheid om te bepalen of er voor werkzaamheden aan een rijksmonument een omgevingsvergunning nodig is, ligt bij de gemeente. Ook als er geen omgevingsvergunning nodig zou zijn, moeten de werkzaamheden wel aan de gemeente worden voorgelegd. In dat geval moet er bij de aanvraag een officiële brief van de gemeente zitten waarin staat dat er voor de werkzaamheden geen vergunning nodig is. Omdat de procedure soms langere tijd kost, wordt aangeraden om de plannen voor het rijksmonument op tijd voor te leggen aan de gemeente.

Onder 2.f.: Uit het dekkingsplan moet blijken dat alle kosten van de werkzaamheden kunnen worden gefinancierd, als de subsidie GRRG 2021 wordt toegekend. Voor de cofinanciering (het deel van de financiering wat niet uit de GRRG 2021 komt) moeten voor alle bijdragen bewijzen worden bijgevoegd waaruit blijkt dat de andere bijdragen voor het project zeker zijn. Ook voor een eventuele eigen bijdrage. Dat kunnen bijvoorbeeld toekenningsbrieven zijn van andere subsidies, of bankafschriften waarbij wordt aangegeven dat de tegoeden beschikbaar zijn voor het project.

Onder 2.g.: De toelichting op alle wegingsfactoren uit artikel 13 moet duidelijk in de aanvraag te vinden zijn, liefst in een aparte bijlage. U kunt in deze bijlagen ook verwijzen naar onderdelen van het restauratieplan of andere bijlagen. Doe dit precies en volledig, want de score op de wegingsfactoren wordt bepaald op basis van de in de aanvraag opgenomen toelichtingen die gekoppeld kunnen worden aan de wegingsfactoren. Wanneer er in een tender gewogen moet worden moet de informatie voor alle wegingsfactoren die voor een aanvraag gelden aanwezig zijn. Bij het ontbreken van deze informatie, of van een deel er van, kunnen we niet wegen en moet de aanvraag worden geweigerd.

Onder 2.h.: Een tijdsplanning van de werkzaamheden is meer dan alleen het startmoment en het moment dat de werkzaamheden zijn afgerond. Het gaat om een inschatting van de volgorde en duur van de onderdelen van het project. Dit is bij de beoordeling van de subsidieaanvraag de onderbouwing waaruit blijkt dat het project binnen een bepaalde periode na de start is uitgevoerd.

Onder 2.i.: in het geval dat er ook subsidie wordt aangevraagd voor herbestemming, wordt een exploitatieplan gevraagd voor de vijf jaren volgend op het jaar waarin een subsidieaanvraag voor de GRRG 2021 wordt ingediend. Bij een aanvraag in 2021 gaat het exploitatieplan dus over de jaren 2022 t/m 2026. Dit exploitatieplan wordt gebruikt om de aanvragen met herbestemming te wegen. Herbestemming wordt nl. gesubsidieerd omdat het vaak bijdraagt aan de instandhouding van het monument in de toekomst.;

Onder 2.j.: Bij een gevraagde bijdrage voor energiebesparende maatregelen is het niet voldoende om de raming in de begroting op te nemen; als bijlage is dan ook een offerte of kostenraming door een deskundige partij op het gebied van dit soort maatregelen nodig.

Onder 2.l.: Dit technische rapport is vaak het inspectierapport van de Monumentenwacht, maar het kan ook een andere rapportage zijn waarin van alle cultuurhistorisch waardevolle onderdelen van het gehele rijksmonument staat beschreven wat de staat van onderhoud is.

Er kan slechts subsidie voor alleen vervangende dakbedekking worden aangevraagd als er uit het technische rapport blijkt dat de onderhoudstoestand van het gehele monument goed is, met uitzondering van het dak.

Onder 2.m: Zie voor informatie bij dit artikel de toelichting bij artikel 10 staatssteun onder 3.

Artikel 12 Restauratieplan

De GRRG 2021 is een zogenaamde tenderregeling. Dat betekent dat aanvragen gerangschikt worden met behulp van vastgestelde wegingsfactoren, waarbij de aanvragen met de hoogste scores subsidie ontvangen tot dat het subsidieplafond is bereikt. Om deze reden moet de aanvraag compleet ingediend zijn op de dag van de sluiting van de tender. Dit betekent dat alle gevraagde stukken bijgevoegd moeten zijn. Alleen volledige aanvragen worden in behandeling genomen. Bij een tender geldt dat wij vanaf de sluitingsdatum geen aanvullingen of wijzigingen meer kunnen accepteren, behalve detailinformatie zoals een telefoonnummer. Een uitzondering hierop is de omgevingsvergunning, die mag tot 6 weken na sluitingsdatum worden aangeleverd.

Het is dus heel erg belangrijk dat alle vereiste stukken uit dit artikel en artikel 11 bij de aanvraag zitten.

Onder a: Hierbij gaat het om een beknopte omschrijving van de maatregelen groot onderhoud of restauratie die worden genomen binnen het ingediende project. Het is daarmee een korte samenvatting van het project, waarin wordt aangegeven welke werkzaamheden uitgevoerd worden aan welke delen van het rijksmonument, met een korte onderbouwing;

Onder b: Dit technische rapport is vaak het inspectierapport van de Monumentenwacht, maar het kan ook een andere rapportage zijn waarin van alle cultuurhistorisch waardevolle onderdelen van het rijksmonument staat beschreven wat de staat van onderhoud is.

- Als de aanvraag gaat over het gehele rijksmonument of over meer zelfstandig bouwkundige eenheden of zelfstandige onderdelen van een groen monument, dan is een rapport met een beschrijving van de onderdelen van het gehele monument nodig.
- Wanneer de aanvraag gaat over één zelfstandig bouwkundige eenheid, dan is een rapport met een beschrijving van de onderdelen van deze zelfstandig bouwkundige eenheid nodig;

Onder c. en d: Het kan bij de gevraagde afbeeldingen gaan om tekeningen en/of foto's. Bij wijzigingen aan het monument moeten tekeningen te worden bijgevoegd.

Bij de foto's is het volgende van belang:

- datum van de foto's
- toelichting wat op de foto te zien is
- de foto's moeten een goede indruk geven van de aard en omvang van het gehele rijksmonument of het zelfstandige onderdeel en zijn directe omgeving, of juist van de aard en de omvang van het gebrek of de gebreken (dit laatste is niet nodig wanneer dit soort foto's al zijn opgenomen in het inspectierapport).

Onder e: Een gespecificeerd bestek is een gedetailleerd bestek waarin alle werkzaamheden aan bestaande onderdelen van het rijksmonument zijn opgenomen. Marktpartijen, ERM en STABU hebben samen een modelbestek ontwikkeld voor werkzaamheden aan monumenten. In dit Model Restauratiebestek zijn voor onderhouds-, restauratie- en renovatiewerkzaamheden specifieke bestekomschrijvingen beschikbaar. Het Model is te vinden op de website van de ERM, www.stichtingerm.nl/.

De werkbeschrijving moet overeenkomen met de genoemde werkzaamheden in het restauratieplan en de begroting;

Onder f: Voor groene monumenten is een kap en rooiplan en een beplantingsplan nodig. Het gaat er om dat we kunnen zien wáár in de aanleg welke werkzaamheden worden uitgevoerd;

Onder g: Om rijksmonumenten in goede staat te houden, moeten de werkzaamheden voorbereid en uitgevoerd worden door gespecialiseerde bedrijven en personen. Monumenten bestaan uit historische constructies, materialen en afwerkingen die sterk afwijken van nieuwbouw. De werkzaamheden van rijksmonumenten vragen dan ook veel kennis en ervaring op dit gebied.

Onder m: Dit is alleen nodig wanneer de aanvrager een onderneming in Europeesrechtelijke zin is; de situatie als bedoeld in artikel 10 lid 3 moet zich voordoen, anders is geen sprake van staatssteun en hoeft ook geen gebruik te worden gemaakt van de-minimisregelgeving.

Bij energiebesparende maatregelen moet een de-minimisverklaring bij de aanvraag zitten, dit om te voorkomen dat deze verklaring niet bij de stukken zit wanneer de verklaring wel nodig is.

Artikel 13 Wegingsfactoren

Algemeen: Zie voor een toelichting op de wegingsfactoren de bijlage 'Uitwerking wegingsfactoren restauratieprojecten' bij deze regeling. Hierin staat uitgewerkt op welke manier wij tot de puntentelling komen.

Onder 1.a: Tot de cofinanciering wordt gerekend: alle financiering voor het ingediende project buiten de bijdrage die uit de GRRG 2021 wordt gevraagd. U vraagt bijvoorbeeld 70% subsidie GRRG, de overige 30% is dan de cofinanciering. Wij baseren ons bij het bepalen van het percentage cofinanciering op het gevraagde subsidiepercentage dat u heeft ingevuld in uw aanvraag. Dat kan ook een eigen bijdrage zijn. Voor de beschikbaarheid van de cofinanciering hebben wij bewijsstukken nodig. Dat kan een subsidieverlening van andere bijdrage zijn, en voor de eigen bijdrage bijvoorbeeld bankafschriften.

van andere bijdrage zijn, en voor de eigen bijdrage bijvoorbeeld bankafschriften.

Onder 1.b: Voor het bepalen van de staat van onderhoud van het monument kijken we naar de inhoud van het inspectierapport of de beschrijving van de technische staat. Het bijgevoegde rapport moet de technische staat van het gehele monument weergeven. Per onderdeel dient te een beschrijving en een kwalificatie ('slecht', 'matig', 'redelijk', 'goed') te zijn aangegeven. In de toelichting op de wegingsfactoren staat dat we de scores bepalen op basis van de technische staat van het monument c.q. het deel / de delen waarvoor wordt aangevraagd. Bij een algehele restauratie van het gehele pand of een geheel zelfstandig bouwkundig onderdeel nemen we de daarbij alle kwalificaties mee. Bij een aanvraag voor enkel onderdelen van het pand of zelfstandig bouwkundige onderdelen nemen we de kwalificaties mee van de hoofdonderdelen waarbinnen werkzaamheden worden uitgevoerd.

Onder 2: Alleen als er in de aanvraag subsidie wordt gevraagd voor herbestemming, is er een toelichting op deze wegingsfactor nodig. De score wordt bepaald op basis van het opgestuurde exploitatieplan en de inhoudelijke toelichting voor vijf jaren volgend op het jaar waarin de subsidieaanvraag is ingediend. Een exploitatieplan geeft financiële informatie over de bijdrage die de herbestemming levert voor de exploitatie of het onderhoud van het monument.

Neem in het bijgevoegde exploitatieplan voor de vijf jaar na het jaar waarin u de aanvraag indient volgende op:

- Hoeveel financiële middelen komen er per jaar binnen voor het benodigde onderhoud aan het rijksmonument?
- Hoeveel kosten verwacht u per jaar te maken voor het onderhoud aan het monument?

In de toelichting kunt u de cijfers uit het exploitatieplan toelichten. Daarnaast geeft u informatie over het volgende:

- Heeft de herbestemming een gunstige invloed op de hoeveelheid financiële middelen die er binnenkomen?
- Wat is het economische perspectief van de herbestemming op uw locatie?
- Wie of welke organisatie is verantwoordelijk voor de exploitatie en is dit goed geborgd?

Onder 3: Om deze score te bepalen moeten we uit de stukken bij de aanvraag kunnen herleiden of er sprake is van een gelijktijdige uitvoering van deze werkzaamheden. In verband daarmee moeten de relevante stukken, zoals schaderapporten, met de subsidieaanvraag worden meegestuurd.

Artikel 14 Verdeelsystematiek

Onder 2: Indien budget uit het ene plafond wordt overgeheveld naar het andere plafond dan neemt Gedeputeerde Staten eerst een besluit tot wijziging (ophoging) van het betreffende subsidieplafond. Wij zijn verplicht dit besluit te publiceren via het Provinciaal Blad, dat vindt u op de website officiëlebekendmakingen.nl.

Indien deze overheveling plaatsvindt heeft dat tot gevolg dat de besluitvorming over de aanvragen binnen de tender ca. twee weken later plaatsvindt, namelijk nadat publicatie van het besluit tot het opgehoogde plafond heeft plaatsgevonden en in werking is getreden.

Artikel 15 Verplichtingen van de subsidieontvanger

Onder 1: Het gaat hierbij om die werkzaamheden waarvoor subsidie uit de GRRG 2021 is ontvangen.

Onder 2: Bij wijzigingen die het detailniveau overstijgen gaat het onder andere om werkzaamheden die op een andere manier worden uitgevoerd (bijvoorbeeld met andere materialen) en om grotere vertragingen in het project. Ook kan het gaan om wijzigingen in de uitvoering die tot gevolg hebben dat er tussen kostenposten binnen de begroting wordt geschoven, waarbij er op

bepaalde kostenposten geen uitgaven worden gedaan. Deze wijzigingen kunnen gevolgen hebben voor de hoogte van de uiteindelijke subsidie - we kunnen de subsidie bij de vaststelling lager vaststellen. Als er voor opgevoerde kostenposten geen uitgaven worden gedaan, zien wij dat in principe als 'niet uitgevoerd' en moeten wij de subsidie op dit onderdeel schrappen. Daarom moet u voordat de wijzigingen worden doorgevoerd, contact opnemen met de provincie Groningen (subsidieteam, telefoon 050- 316 47 00, e-mail subsidies@provinciegroningen.nl). We kunnen u dan informeren over de gevolgen van wijzigingen en u adviseren over de te maken keuzes.

Onder 6: Voor het onderhouden en restaureren van monumenten zijn specifieke kennis en vaardigheden nodig. Dat geldt voor de monumenteneigenaar, de planontwerper en de uitvoerder van de werkzaamheden. Voor het goed uitvoeren van werkzaamheden aan rijksmonumenten bestaan er uitvoeringsrichtlijnen (URL's). Deze technische uitvoeringsrichtlijnen beschrijven de specifieke eisen van het onderhoud en de restauratie van monumenten. De richtlijnen zijn door vertegenwoordigers van alle betrokken partijen opgesteld en vastgesteld door de Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg. De URL's zijn te vinden op de website van de ERM: www.stichtingerm.nl.

Onder 7: Wanneer het projectplan, het restauratieplan inclusief de daarbij horende onderdelen niet door een restauratiearchitect zijn opgesteld of de werkzaamheden of een deel er van niet door het een in instandhouding van rijksmonumenten gespecialiseerd bedrijf wordt uitgevoerd, dient hiervoor bij de aanvraag toestemming te worden gevraagd aan Gedeputeerde Staten. Bij de aanvraag moeten dan stukken worden gevoegd waaruit de deskundigheid op het gebied van de instandhouding van rijksmonumenten wordt onderbouwd.

Onder 11: De uitvoering van groot onderhoud of restauratie van een rijksmonument kost vaak behoorlijk wat tijd. Om deze reden vragen we bij alle projecten waarvoor meer dan € 25.000,- subsidie is verleend, halverwege het project een tussentijdse rapportage. Een tweede reden voor de tussentijdse rapportage is omdat wijzigingen in de uitvoering van de plannen gevolgen kan hebben voor de hoogte van de uiteindelijke subsidie. Om te kunnen bekijken of eventuele wijzigingen gevolgen hebben voor de subsidie, vragen we om voor de inhoudelijke rapportage de werkbeschrijving van de aanvraag te gebruiken en hierbij aan te geven hoe ver men is en of er wijzigingen zijn. Voor de financiële rapportage wordt gevraagd om de begroting van de aanvraag te gebruiken en hierin de bedragen op te nemen die zijn uitgegeven op de posten in de begroting. Deze rapportages zijn nodig om het tweede voorschot te kunnen verstrekken.

Onder 13: Voor een deel van de projecten die met middelen uit de GRRG 2021 worden gesubsidieerd, geldt de wet- en regelgeving voor aanbesteden. In de volgende situaties dient te worden voldaan aan de wet- en regelgeving voor aanbesteden, waarbij de geldende drempels en procedures van de Aanbestedingswet 2012 in acht worden genomen:

- Als er sprake is van opdrachten voor civieltechnische werkzaamheden die voor meer dan 50% rechtstreeks gesubsidieerd worden door één of meer overheden waarvan de waarde overeenkomt met of groter is dan € 5.350.000,- excl. btw; of
- Als er sprake is van opdrachten voor diensten die voor meer dan 50% rechtstreeks gesubsidieerd worden door één of meer overheden, waarvan de waarde overeenkomt met of groter is dan € 214.000,- excl. btw en die verband houden met deze civieltechnische werkzaamheden.

Onder 14: Met de bouw- en directieverslagen blijft de provincie op de hoogte van de uitvoering van het project. Dit is, zeker bij langlopende projecten, ook van belang voor de interne voortgangscntrole van de besteding van onze subsidies. Deze verslagen vervangen niet de gevraagde tussenrapportage halverwege het project.

Onder 16: De provincie wil het opleiden van leerlingen die gespecialiseerd zijn in restauratiewerk stimuleren. Daarom vragen we om bij de uitvoering van projecten waarvoor GRRG 2021 subsidie wordt verstrekt, de werkzaamheden aan te melden als leerlingwerkplaats bij het Restauratie Opleidingsproject Noord. Voor groene monumenten wordt gevraagd om te onderzoeken of er leerlingen of stagiaires ingezet kunnen worden vanuit de regionale opleidingen groenvoorziening.

Artikel 16 Vaststelling subsidies tot € 25.000

Subsidies tot € 25.000,- worden meteen vastgesteld. Zo is het in de Procedureregeling van de provincie Groningen opgenomen.

Subsidies waarbij ook een bijdrage is verleend voor energiebesparende maatregelen, en die niet zijn verstrekt met toepassing van de AGVV en LVV als bedoeld in artikel 10, worden niet meteen vastgesteld. Deze subsidies worden ambtshalve vastgesteld binnen 13 weken nadat de activiteiten uiterlijk zijn verricht.

Van de aanvragers van deze projecten vragen we zodra het project is uitgevoerd om aan de provincie een verklaring te sturen over de werkelijke kosten en opbrengsten.

Artikel 17 Vaststelling subsidies van € 25.000 tot € 125.000

Onder 1: Een te late indiening van het verzoek tot subsidievaststelling kan gevolgen hebben voor de subsidie.

Onder 2: Bij een subsidie van € 25.000 tot € 125.000 wordt bij de aanvraag tot vaststelling een inhoudelijke rapportage (activiteitenverslag) gevraagd. Uit deze rapportage blijkt duidelijk dat de werkzaamheden waarvoor de GRRG 2021 subsidie is verleend allemaal zijn uitgevoerd. Ook moet uit de rapportage blijken dat aan alle verplichtingen uit de subsidieverleningsbrief is voldaan. Om te kunnen bekijken of eventuele wijzigingen in het project gevolgen hebben voor de hoogte van de subsidie, wordt gevraagd om de werkbeschrijving van de aanvraag te gebruiken en hierin aan te geven hoe de werkzaamheden in de uitvoering zijn verlopen. Daarbij moeten vooral de wijzigingen goed worden beschreven.

Onder 3: Bij een subsidie van € 25.000 tot € 125.000 wordt bij de aanvraag tot vaststelling een verklaring over de werkelijk gemaakte kosten bijgevoegd. Deze is nodig om de hoogte van de subsidie vast te kunnen stellen. Voor deze financiële eindrapportage wordt daarom gevraagd om de begroting van de aanvraag te gebruiken en hierin ook de bedragen op te nemen die daadwerkelijk per kostenpost zijn uitgegeven.

Artikel 18 Vaststelling subsidies van € 125.000 of meer

Onder 1: Een te late indiening van het verzoek tot subsidievaststelling kan gevolgen hebben voor de subsidie.

Onder 3.a: Bij een subsidie van € 125.000 of meer wordt bij de aanvraag tot vaststelling een inhoudelijke rapportage (activiteitenverslag) gevraagd. Uit deze rapportage blijkt duidelijk dat de werkzaamheden waarvoor de GRRG-subsidie is verleend allemaal zijn uitgevoerd. Ook moet uit de rapportage blijken dat aan alle verplichtingen uit de subsidieverleningsbrief is voldaan. Om te kunnen bekijken of eventuele wijzigingen in het project gevolgen hebben voor de hoogte van de subsidie, wordt gevraagd om de werkbeschrijving van de aanvraag te gebruiken en hierin aan te geven hoe de werkzaamheden in de uitvoering zijn verlopen. Daarbij moeten vooral de wijzigingen goed worden beschreven.

Onder 3.b: Bij een subsidie van € 125.000 of meer wordt bij de aanvraag tot vaststelling een verklaring over de werkelijk gemaakte kosten gevraagd. Deze is nodig om de hoogte van de subsidie vast te kunnen stellen. Voor deze financiële eindrapportage wordt daarom gevraagd om de begroting van de aanvraag te gebruiken en hierin ook de bedragen op te nemen die daadwerkelijk per kostenpost zijn uitgegeven.

Daarnaast wordt ook gevraagd wat het bedrag is van de uiteindelijke inkomsten, dus van de uiteindelijke cofinanciering van het project. Dat kan gaan om andere subsidies en ook om de uiteindelijke eigen bijdrage. Voor dit overzicht van inkomsten wordt gevraagd om het dekkingsplan uit de aanvraag te gebruiken en hierin eventuele wijzigingen op te nemen.

Onder 3.c: Bij een subsidie van € 125.000 of meer is een controleverklaring van een accountant nodig over het financieel verslag. Deze controleverklaring is een belangrijk onderdeel bij het vaststellen van de subsidie. De controleverklaring vergemakkelijkt de afwikkeling van de aanvraag tot vaststelling, ook bij hogere subsidiebedragen. De controle moet worden uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen.